

Криза, яка розпочалася у 2008 р. в Україні, зумовила значні інфляційні процеси, падіння довіри до фінансової системи, зростання безробіття, абсолютне і відносне падіння доходів.

До основних напрямків управління інфляційним процесом у монетарній сфері слід віднести:

- визначення на основі наукових досліджень оптимального довгострокового рівня інфляції;
- підвищення ступеня керованості інфляції шляхом усунення впливу немонетарних факторів;
- підтримку політики керованого плаваючого валютного курсу;
- активізацію розвитку фінансового ринку (у тому числі ринку цінних паперів, банківського та небанківського фінансового секторів), суттєве збільшення його капіталізації;
- реалізацію довгострокових інвестиційних проектів, які необхідні для розбудова інститутів довгострокового кредитування населення з метою зменшення залишку наявних коштів, які нагромаджуються поза банківськими установами.

*Т.В. Шлапко,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДСТАВ ВИНИКНЕННЯ ПЕНСІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН З ІНВАЛІДАМИ

Виникнення пенсійних правовідносин з інвалідами пов'язане перш за все з особливим правовим статусом цих суб'єктів права соціального забезпечення. Деякі питання підстав виникнення пенсійних правовідносин розглядалися в літературі, однак особливості підстав виникнення пенсійних правовідносин саме з інвалідами залишаються нез'ясованими. Тому метою даного дослідження є визначення особливостей підстав виникнення пенсійних правовідносин з інвалідами.

Особливістю перш за все є те, що для виникнення пенсійних правовідносин з інвалідами необхідний юридичний фактичний склад. Загальною об'єктивною правовою підставою виникнення пенсійного правовідношення по інвалідності є інвалідність – засвідчений висновком МСЕК стан особи, викликаний повним чи частковим і, як правило, стійким, незважаючи на лікування, порушенням функцій організму, що настав внаслідок загального захворювання, ушкодження здоров'я у результаті нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання, при якому вона потребує матеріального забезпечення та

реабілітаційних заходів. Група інвалідності буде впливати на розмір пенсії. У деяких випадках має значення, чи настала інвалідність саме під час перебування на відповідній посаді, наприклад, державного службовця, наукового (науково-педагогічного) працівника.

Поряд з цим до юридичного фактичного складу включається в одних випадках тривалість страхового (трудового) стажу, в інших – відповідні обставини, за яких наступила інвалідність (причини інвалідності). Так, для виникнення права на пенсію по інвалідності внаслідок загального захворювання має значення страховий (трудоий) стаж, мінімальна кількість років якого пов'язується з віком, та сам факт встановлення інвалідності. Внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання необхідним є лише факт встановлення інвалідності з відповідною причиною інвалідності незалежно від віку та наявного стажу роботи (страхового стажу).

Отже, з моменту встановлення МСЕК групи інвалідності та за наявності певного страхового стажу (крім деяких винятків) у особи виникає право на пенсію по інвалідності. Але саме виникнення права на пенсію ще не зумовлює автоматичного виникнення правовідносин з пенсійного забезпечення. Для цього необхідна ініціатива управленої особи у вигляді її заяви про призначення пенсії по інвалідності та рішення відповідного органу про призначення пенсії по інвалідності. При цьому стосовно деяких категорій інвалідів має значення, чи було звернення за призначенням пенсії по інвалідності з відповідних посад.

Для виникнення правовідносин з деякими категоріями інвалідів мають значення й інші юридичні факти. Наприклад, для призначення пенсії по інвалідності за Законом України “Про державну службу” необхідною є умова припинення державної служби.

Слід звернути увагу на те, що на даний час деякі обставини, які раніше мали юридичне значення, втрачають його. Так, Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” від 9 липня 2003 р. одним із необхідних юридичних фактів визначив страховий стаж, при цьому знівелювавши значення трудового стажу. Звичайно, для регулювання цього питання є винятки. Наприклад, при призначенні пенсії по інвалідності матиме значення стаж державної служби, стаж наукової роботи та ін.

Для виникнення пенсійних правовідносин з інвалідами необхідна наявність конкретного юридичного фактичного складу, який має свою специфіку залежно від виду категорій осіб інвалідів, причини інвалідності, в деяких випадках від виду трудової діяльності. За відсутності будь-якого потрібного юридичного факту досягнення бажаного юридичного наслідку неможливе.